

Länsstyrelsen
Västerbotten

Yttrande

Datum
2022-08-18

Ärendebeteckning
405-3117-2022
Arkivbeteckning
405

1(6)

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar över SOU 2022:14 Sänk tröskeln till en god bostad Er beteckning Fi2022/01157

Sammanfattning

Länsstyrelsen Västerbotten, fortsättningsvis Länsstyrelsen, tillstyrker utredningens förslag i betänkandet Sänk tröskeln till en god bostad (SOU 2022:14). Länsstyrelsen instämmer i utredningens problembeskrivning och de stora utmaningar för bostadsförsörjningen vi står inför. Att skapa förutsättningar för en socialt hållbar bostadsförsörjning är därför angeläget. Länsstyrelsen välkomnar utredningens förslag som sammantaget utgör en ram för ett gemensamt ansvar för bostadsförsörjningen samt förbättringar av en rad existerande verktyg på området. I likhet med utredningen bedömer Länsstyrelsen att det krävs betydligt fler åtgärder, skarpare verktyg och ramverk för att komma till rätta med de strukturella problem som finns.

I remissvaret väljer Länsstyrelsen att lämna synpunkter på delar av betänkandets förslag utifrån ett bostadsförsörjningsperspektiv och läget på bostadsmarknaden i Västerbottens län.

Länsstyrelsens synpunkter

11.2 Statlig och kommunal samverkan och planering

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att utmaningarna på bostadsmarknaden behöver lösas av stat och kommun gemensamt, där staten behöver ta ett större ansvar. Länsstyrelsen välkomnar förslaget om en ny samlad bostadsförsörjningslag med ett gemensamt mål för stat och kommun som skapar förutsättningar för ett åtgärds- och målinriktat arbete.

11.2.2 Målet för bostadsförsörjningen

Länsstyrelsen är positiv till att det gemensamma ansvaret för stat och kommun betonas och tydliggörs i det nya målet för bostadsförsörjning.

Huruvida målet för bostadsförsörjning kommer att uppfyllas kommer i hög grad att bygga på kommande regeringars och kommunala styres vilja att använda de verktyg för bostadsförsörjning som finns. Måluppfyllelsen bygger även på kommunernas förutsättningar att planera och använda verktygen, och i många kommuner, inte minst i de små, är finansiella resurser och kompetens

ofta begränsade. Eftersom det är kommunerna som ska förverkliga planeringen och bostadsbyggande anser Länsstyrelsen att det är angeläget med initiativ, stöd och vägledning som kan underlätta och ge kommunerna starkare incitament i bostadsförsörjningsarbetet samt bidra till att nå den breddade målbilden.

Vad gäller formuleringen av målet saknar Länsstyrelsen en tydlig begreppsdefinition kring vad som avses med *jämlika uppväxtvillkor*. Detta kan med fördel tydliggöras i den nya målformuleringen. Även begreppet *goda bostäder* kan konkretiseras ytterligare för att undvika stora variationer kommuner emellan.

11.2.3 Nationell handlingsplan för bostadsförsörjningen

Länsstyrelsen är positiv till att staten föreslår ta en tydligare ledning för bostadsförsörjningen, bland annat genom att regeringen ska ta fram en nationell handlingsplan för bostadsförsörjningen.

På sikt kan en handlingsplan visa på vilka satsningar staten behöver göra för att bostadsförsörjningen ska fungera i hela landet. En nationell handlingsplan kommer även kommunerna att behöva förhålla sig till, vilket i sig kan lyfta upp frågan på den kommunala dagordningen.

Länsstyrelsen vill trycka på vikten av att handlingsplanen med dess innehåll hanterar bostadsförsörjningsfrågor i hela landet och inte bara de problem som identifieras i storstadsregionerna. I de befolkningsmässigt små och glest befolkade kommunerna i Västerbottens inland finns andra utmaningar för bostadsförsörjningen än i större kommuner och städer, vilket kan göra att det krävs riktade åtgärder för dessa marknader. Den demografiska utvecklingen i dessa kommuner visar ofta på att det inte är utbudets kvantitet som brister utan möjligheten att kunna erbjuda den typ och kvalitet som efterfrågas. Svaga marknadspriser gör det närmast omöjligt att uppgradera och anpassa det befintliga beståndet eller att kunna bygga nytt i mer attraktiva lägen.

Även om regeringen tar fram en nationell handlingsplan behöver det finnas utrymme för att vid sidan av denna kunna hantera snabba omvärldsförändringar vilka kan kräva statliga insatser utanför den nationella handlingsplanen. Ett aktuellt exempel i länet är Skellefteå, som just nu befinner sig i en expansiv fas där de stora företagsetableringarna och den efterföljande befolkningstillväxten bland annat bidrar till stora utmaningar vad gäller bostadsförsörjningen i kommunen.

En viktig fråga att adressera på nationell nivå är förutsättningarna för våldsutsatta personer, ofta kvinnor, att hitta stadigvarande boende. Länsstyrelsernas kartläggning om kommuners insatser för att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende, som samordnats av Länsstyrelsen i Västerbottens län, visar att särskilda svårigheter finns för de våldsutsatta som inte kan återvända till hemkommunen efter vistelse i skyddat boende och därför behöver flytta till en ny kommun. I dagsläget finns det inte någon aktör som har ett långsiktigt mandat eller ansvar att samordna denna

fråga över kommungränser, vilket efterfrågas av flera kommuner och andra aktörer.¹

Inför framtagandet av den nationella handlingsplanen för bostadsförsörjning vill Länsstyrelsen framhålla att vi har goda kunskaper om den regionala bostadsmarknaden. De regionala bostadsmarknadsanalyser som länsstyrelserna årligen tar fram bör därför utgöra viktiga underlag till den nationella handlingsplanen.

1.2.4 Kommunal handlingsplan för bostadsförsörjningen

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att ersätta begreppet kommunala riktlinjer med begreppet kommunal handlingsplan för bostadsförsörjning och att ersätta begreppet insatser med begreppet åtgärder.

Länsstyrelsen välkomnar också utredningens förslag om en breddad förståelse av bostadsförsörjningen som mer än bostadsbyggande. Detta tydliggör behovet av samverkan och samordning mellan kommunernas olika nämnder och förvaltningar. Länsstyrelsen anser att det är särskilt viktigt att även socialtjänsten involveras i framtagandet av den kommunala handlingsplanen.

I Västerbotten ser kommunernas förutsättningar att arbeta med bostadsförsörjningsfrågor olika ut. Finansiella eller/och kompetensmässiga resurser är ofta begränsade, inte minst i länets mindre kommuner. Flera av kommunerna har inte antagit riktlinjer under innevarande, eller föregående, mandatperiod. För att underlätta för kommunerna att kontinuerligt arbeta med en handlingsplan för bostadsförsörjning ser Länsstyrelsen att det finns ett behov av tydligare stöd och vägledning från statligt håll. Länsstyrelsen ser även att en samverkan mellan olika nationella myndigheter kring stöd och vägledning mot kommunerna är viktigt för att fånga den breddade målbilden.

För att säkerställa ett jämställdhetsperspektiv och att kvinnor och mäns villkor och situation synliggörs i de kommunala handlingsplanerna bör detta synliggöras i lagtexten. Exempelvis som ett tillägg i den föreslagna bostadsförsörjningslagen 5 § punkt 4: vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på bostadsmarknaden, *uppdelat på kön*. Detta är angeläget utifrån de skillnader som finns mellan kvinnor och mäns livsinkomster och som påverkar förutsättningarna för kvinnor och män på bostadsmarknaden.

För att de kommunala handlingsplanerna ska bidra till en socialt hållbar bostadsförsörjning bör det också tydliggöras att dessa handlingsplaner bör innehålla konsekvensanalyser utifrån ett barnrätts-, jämställdhets-, funktionshinder- och folkhälsoperspektiv.

---

¹ [Länsstyrelsen i Västerbottens län \(2022\). Till stadiqvarande boende. Kartläggning av kommuners insatser för att hjälpa våldsutsatta personer med eller utan barn att ordna stadiqvarande boende efter vistelse i skyddat boende eller annat tillfälligt boende,](#)

11.2.5 Ett utvecklat analysmaterial

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget. Ett utvecklat kunskapsunderlag baserat på en uppföljning av tidigare genomförda åtgärder skapar förutsättningar för att effektivisera befintliga och utforma nya ändamålsenliga åtgärder.

11.2.6 Krav på samordning mellan kommuner

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att kommunerna ska beakta behovet av samordning i frågor om bostadsförsörjning. I länet, där majoriteten av kommunerna är glest befolkade och sträcker sig över stora geografiska områden, är bostadsmarknaderna i huvudsak lokala och bostadsförsörjningsfrågorna hanteras allt som oftast inom den egna kommunen. Länsstyrelsen anser trots detta att det finns frågor där kommunerna vinner på att samordna åtgärder, exempelvis vad gäller att kunna ordna boende för våldsutsatta kvinnor.

11.2.8 Allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag

Länsstyrelsen ställer sig positiv till att lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag införlivas i bostadsförsörjningslagen där de får ett större sammanhang och där det blir tydligt att de allmännyttiga bostadsaktiebolagen är ett viktigt verktyg för kommunerna i deras bostadsförsörjningsansvar.

11.3.1 Kommunal bostadsförmedling och förturer

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att tydliggöra kommunala bostadsförmedlingars förutsättningar att tillämpa reservationer samt ge större utrymme för förturer. Förtur är ett viktigt verktyg för att underlätta för till exempel våldsutsatta personer, ofta kvinnor, att lämna en våldsam relation eller att komma till ett stadigvarande boende efter vistelse i skyddat boende. För att verktyget ska vara verksamt för våldsutsatta personer är det dock viktigt att det inte är förenat med för höga krav. Till exempel kan krav på att ha varit bosatt i en kommun under en viss period göra att våldsutsatta som på grund av hotbild behöver byta hemkommun inte inkluderas. Många våldsutsatta har också varit utsatta för ekonomiskt våld eller en svår ekonomisk situation till följd av våldsutsattheten, till exempel till följd av förlorad anställning eller sjukskrivning. Därför kan högt ställda kriterier göra det svårt för våldsutsatta att komma i fråga för bostad via förtur.

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget men ser att det finns en risk att det inte fullt ut avhjälper de svårigheter som vissa särskilt utsatta grupper möter på bostadsmarknaden, till exempel våldsutsatta personer.

11.3.3 Reglering av hyresvärdars tillträdeskrav

Länsstyrelsen tillstyrker att det införs en ny bestämmelse i hyreslagen som reglerar hyresvärdarnas tillträdeskrav vid tecknande av hyresavtal för nya hyresgäster. Länsstyrelsen instämmer att dessa krav ska ha ett berättigat syfte och vara lämpliga och nödvändiga för att uppfylla sitt syfte.

11.3.5 Kommunala hyresgarantier

Länsstyrelsen välkomnar förslaget om hyresgarantier för barnfamiljer. För att en kommun ska vara skyldig att lämna sådan garanti krävs att bostaden är belägen i kommunen och att den som garantin lämnas för är bosatt i kommunen. Detta bland annat för att motverka aktiv medverkan till bosättning i en annan kommun. Denna avgränsning kan innebära en risk att våldsutsatta kvinnor med barn som behöver stöd till bostad utanför den egna kommunen inte kommer att kunna ta del av stödet. Det finns en möjlighet i 2 a kap 8 § punkt 2 Socialtjänstlagen som möjliggör för våldsutsatta att ansöka om insatser i en annan kommun, med syfte att underlätta rörligheten för våldsutsatta som önskar flytta till en annan kommun. Länsstyrelsernas kartläggning om kommunernas insatser för att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende efter vistelse i skyddat boende visar dock att en majoritet av kommunerna beskriver att sådana ansökningar sällan eller aldrig beviljas och att bestämmelsen inte fungerar som tänkt. Många kommuner efterfrågar ett förtydligande av regleringen eller tydligare vägledning kring bestämmelsen.² Förslaget att tydliggöra förutsättningarna för kommunala bostadsförmedlingar att tillämpa reservationer och större utrymme för förturer (11.3.1) skulle kunna avhjälpa detta problem delvis, då det skulle kunna medföra att fler våldsutsatta personer kan beviljas förtur eller sociala kontrakt. Länsstyrelsen bedömer dock att det finns risk att förslagen inte kommer att omfatta de våldsutsatta, ofta kvinnor med barn, som behöver byta hemkommun och få stöd till stadigvarande boende. Detta är en grupp som ofta har stora skydds- och stödbehov. Detsamma gäller våldsutsatta unga vuxna utan barn, till exempel utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck, som många gånger inte kan återvända till sin hemkommun efter vistelse i skyddat boende och behöver stöd med stadigvarande boende. Länsstyrelsen ser därför att det vore önskvärt att förtydliga kommuners ansvar utifrån 2 a kap. 8 § Socialtjänstlagen.

11.3.7 Uppdrag till Boverket att vägleda i fråga om hyresgarantier

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att Boverket får i uppdrag att vägleda kommunerna vad gäller hyresgarantier. Det är positivt att uppdraget ska genomföras tillsammans med Socialstyrelsen. Länsstyrelsen ser det som angeläget att framtagandet av en sådan vägledning jämställdhetsintegreras,

---

² [Länsstyrelsen i Västerbottens län \(2022\). Till stadigvarande boende. Kartläggning av kommuners insatser för att hjälpa våldsutsatta personer med eller utan barn att ordna stadigvarande boende efter vistelse i skyddat boende eller annat tillfälligt boende.](#)

för att bidra till att synliggöra skillnader i villkor för kvinnor och män, flickor och pojkar. Vidare anser länsstyrelsen att det i uppdraget bör framgå att vägledning bör ges vad gäller våldsutsatta personer och hur de kommunala verktygen kan användas för att också omfatta denna målgrupp.

Beslutande

Beslutet har fattats av landshövding Helene Hellmark Knutsson med handläggare Ida Backe som föredragande. I beslutet har även länsråd Lars Lustig och utredare Hanna Hansson varit delaktiga.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.